

INHOUD

Inleiding 6
Hoe gebruik je dit boek? 8

HOOFDSTUK 1:

PRINCIPES VAN NATUURLIJK
TUINIEREN 10

Wat is samenwerken met de natuur?

- Een 'wildere' aanpak van de tuin 12
- Goed voor tuin en tuinier 14
- Goed voor natuur en planeet 16
- Betekent wild vooral onkruid? 18

Tuinieren mét de natuur

- Elke tuin kan een natuurtuin zijn 20
- Ontwerpoverwegingen 22
- Natuurvriendelijk tuinonderhoud 24
- Duurzaam tuinieren 26
- Gangen en verbindingen 28
- Het tuinecosysteem 30
- Gezonde grond creëren en houden 32
- De juiste plant kiezen 34
- Succesvol planten 36
- Duurzaam watergebruik 38
- Een regenton installeren 39
- Composteren 40
- Natuurvriendelijk tegen plagen en ziekten 42
- Tuindieren spotten 44

HOOFDSTUK 2:

DE 'WILDE' TUIN 50

Perken en borders

- Planten voor een heel jaar nectar 52
- Bloemen die insecten aantrekken 54
- Bloemen voor vogels 58
- Diervriendelijke struiken 60
- Droge tuinen 62
- Ideale planten voor een droge tuin 63

Potten- en bakkentuinen

- Vergroen die steenvlakte 64
- Natuurlijke doorgangen 66
- Laagblijvende planten voor gaten in bestrating 67
- Natuurlijke balkons en vensterbanken 68
- Potplanten voor bestuivers 70
- Diervriendelijke gewassen in potten 72
- Water in een wilde pottentuin 74
- Planten voor een minivijver 75

Bomen, hagen en randen

- De gunstige invloed van bomen 76
- Bomen voor bloesem, bes, zaad en beschutting 78
- Kleine en grote bomen kweken 82
- De voordelen van hagen 84
- Planten voor een wilde tuinhaag 86
- Verticaal tuinieren: klimplanten en groene muren 88
 - Natuurlijke klimmers 89
 - Natuurlijke tuinbouwsels 90

Gazons

- Duurzame, natuurvriendelijke gazons 92
- Verwilderen van je gazon 94
- Bloemenweides met zaad en bloementapijt 96
- Wilde bloemen: eenjarige en bollen 97
- Wilde bloemen: vaste planten 98
- Kleine weides en veldjes 100
- Maaien en onderhoud 102

Voedseltuinen

- Een duurzame moestuin 104
- Goede plantencombinaties 106
- Kruiden voor bijen en vlinders 108
 - Voedselbostuinen 109
 - Voedsel anders verbouwen 110
 - Sierlijk voedsel en eetbare sier 112

Water

- Water voor dieren 114
- Een vijver maken 116
- Een vijver diervriendelijk maken 118
- Planten voor gezonde vijvers 120

HOOFDSTUK 3:

NUTTIGE HABITATS 122

- Extra voedselbronnen in je tuin 124
- Vogelnestkasten en materialen 126
 - Insectenhôtels 128
 - Bijenhôtels 130
 - Vleermuiskasten 131
 - Houtstapels en takkenrillen 132
 - Rotstuinen en amfibieënplekken 134
 - Dieren onderzoeken 136
- Woordenlijst 138
- Handige boeken & sites 140
 - Dank 141
 - Register 142
 - Verantwoording 144

Hoe gebruik je dit boek?

Hoofdstuk 1: principes van natuurlijk tuinieren

Dit hoofdstuk bespreekt de belangrijkste ideeën voor het creëren van een natuurtuin die mooi, praktisch en duurzaam is. Je leest hier hoe je kunt samenwerken met de natuur, welke populaire misvattingen er zijn over natuurtuinen en wat de praktische kanten zijn van een levendig ecosysteem.

Hoofdstuk 2: de 'wilde' tuin

In dit hoofdstuk kijken we naar de verschillende delen van de tuin, zoals perken en borders; potten en bakken; bomen, hagen en randen; gazons; voedseltuinen; en last but not least, hoe kun je diervriendelijke water-elementen in je tuin opnemen?

Hoofdstuk 3: nuttige habitats

Hier laten we verschillende opties zien om het natuurlijke leven te stimuleren in je tuin, ongeacht formaat of soort tuin. Van manieren om voedselbronnen toe te voegen tot schuil- en nestelmogelijkheden: elke buitenruimte kun je omtoveren tot een reservaat voor de plaatselijke natuur.

Plantprofielen

In hoofdstuk 2 en 3 vind je ook individuele profielen van bloemen, planten, groenten en bomen, met extra info over de beste keuzes voor je natuurtuin.

Aan het eind van dit boek staat nog een woordenlijst met uitleg van de technische termen, en een overzicht van handige websites en boeken.

ROTSTUINEN EN AMFIBIEËNPLEKKEN

Rotstuinen - (kijkend) plaatsen op een bodem met veel water en stenen - zijn een ideale omgeving voor dieren die hun stroom uitzoekend door verroest. De planten die dit soort gebieden voorkeuren. In de doordrenkte grond vinden er andere insecten die graag droog blijven, maar plaats buiten de stroom. En wat vissen, sommige ruis in kleine water reservoiren. Het is een goede manier om te zorgen, zelfs wat niet aan de meest mogelijke bepaling mogelijk. Het is een goede manier om te zorgen, zelfs wat niet aan de meest mogelijke bepaling mogelijk. Het is een goede manier om te zorgen, zelfs wat niet aan de meest mogelijke bepaling mogelijk.

TOELICHTING VOOR ROTSTUINEN EN AMFIBIEËNPLEKKEN

Wat is een rotstuintje? Het is een kleine water reservoir met stenen en planten. Het is een goede manier om te zorgen, zelfs wat niet aan de meest mogelijke bepaling mogelijk. Het is een goede manier om te zorgen, zelfs wat niet aan de meest mogelijke bepaling mogelijk. Het is een goede manier om te zorgen, zelfs wat niet aan de meest mogelijke bepaling mogelijk.

Wat leest ik hier? Hier is een rotstuintje met water. Het is een goede manier om te zorgen, zelfs wat niet aan de meest mogelijke bepaling mogelijk. Het is een goede manier om te zorgen, zelfs wat niet aan de meest mogelijke bepaling mogelijk. Het is een goede manier om te zorgen, zelfs wat niet aan de meest mogelijke bepaling mogelijk.

BLOEMEN DIE INSECTEN AANTREKKEN

Voorjaarsbloemen

Blauw

Kruisbloem

Blauw

Blauw

Langbloem

Ruiterbloem

Blauw

Blauw

Natuurtuin

Blauw

Blauw

Blauw

Blauw

Blauw

Blauw

Blauw

Blauw

Blauw

Blauw

Blauw

Blauw

Blauw

Blauw

Blauw

Viola, zie blz. 113

Een vijver maken

Water is een van de drie essentiële ingrediënten voor een succesvolle natuurtuin en de component die het meeste leven stimuleert. Hoe groter een vijver, hoe diverser de dieren die erop afkomen (ideaal is ten minste 1 x 2 m), maar zelfs een verzonken afwasteil kan al een positief effect hebben. Wat niet helpt is de aanwezigheid van (gekochte) vissen, want zij zullen jagen op de insecten. De insecten zijn de basis van de vijvervoedselketen, en zonder hen zullen hun roofvijanden (zoals andere insecten, libellen, vleermuizen en vogels) niet verschijnen. Houd vis- en natuurvijvers daarom gescheiden. Voor verhoogde vijvers zie blz. 74-75.

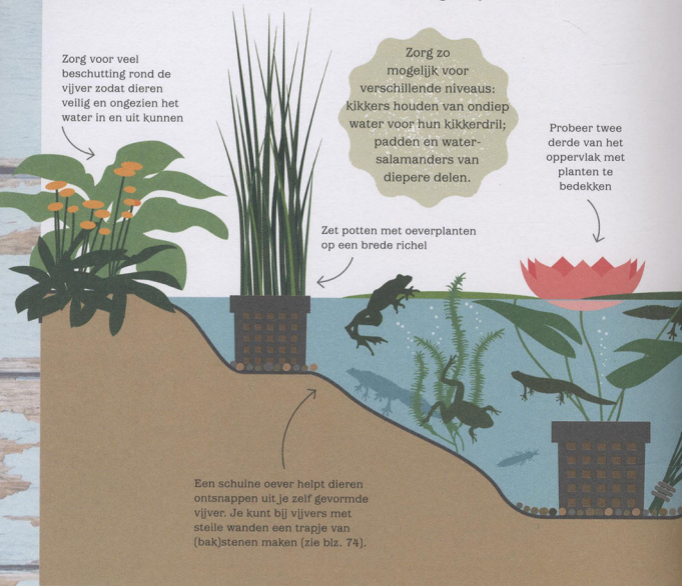
Zorg voor veel beschutting rond de vijver zodat dieren veilig en ongezien het water in en uit kunnen

Zorg zo mogelijk voor verschillende niveaus: kikkers houden van ondiep water voor hun kikkerdril; padden en watersalamanders van diepere delen.

Probeer twee derde van het oppervlak met planten te bedekken

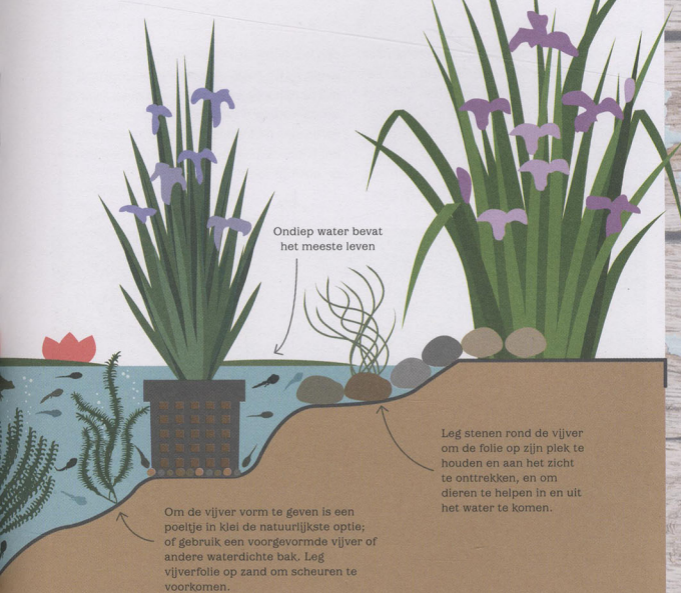
Zet potten met oeverplanten op een brede richel

Een schuine oever helpt dieren ontsnappen uit je zelf gevormde vijver. Je kunt bij vijvers met steile wanden een trapje van (bak)stenen maken (zie blz. 74).

Een goede mix van oever-, water- en zuurstofplanten betekent dat je geen pomp nodig hebt, maar een klein fonteintje is prima en helpt het water helder te houden.

Halfschaduw helpt de verdamping en een te grote hitte tegen te gaan, maar situeer je vijver niet te dicht bij bomen, want dan vallen er te veel herfstbladeren in.

TUINIEREN MÉT DE NATUUR

Elke tuin kan een natuurtuin zijn

.....

Ongeacht het formaat van je buitenruimte – of je nu een halve hectare of een vensterbank hebt – kun je een plek creëren waarmee je het dierenleven stimuleert. Natuurlijk bepalen formaat en locatie tot op zekere hoogte het soort dieren dat je aantrekt (verwacht geen egels op je balkon op de vijfde verdieping), maar je zult versteld staan van wat er allemaal wél voorbijkomt!

Een succesvolle natuurtuin biedt voedsel, water en schuil-, nestel- en broedgelegenheid aan dieren. Planten zijn essentieel en zorgen voor een groot deel van het voedsel en voor schuilplekjes, en daar kun je een vijver(tje) en vogelhuisjes aan toevoegen. Hoe gevarieerder je beplanting is, hoe diverser het dierenleven in je tuin zal zijn.

Voedsel

Voedsel kan bestaan uit nectar en stuifmeel voor insecten, dood hout voor kevers, of zaden en bessen voor vogels. Kweek planten die een zo groot mogelijk deel van het jaar een gevarieerd voedselaanbod leveren en vul eventueel aan met pinda's en dergelijke voor vogels.

Water

Alle wezens hebben water nodig om te drinken en veilig te baden. Een vogelbadje, vijver en/of bijendrinkstation zal ze enorm helpen, vooral in de zomer.

Schuil- en broedplekken

Met voedsel en water trek je bezoekers naar je tuin, maar ook met plekjes waar ze hun (tijdelijke) thuis van kunnen maken. Vogelhuisjes (nestkasten), vijvers, houtstapels en composthoppen zijn allemaal potentiële habitats. (Als vogels en andere dieren hun jongen grootbrengen in je tuin, hebben ze ook voldoende voedsel voor hun gezin nodig, zoals rupsen en bladluizen voor jonge vogeltjes, en waterplanten voor kikkervisjes.)